

Tanssi liikuttaa

Eeva Anttila
Liisa Jaakonaho
Marko Kantomaa
Mariana Siljamäki
Isto Turpeinen

**Toimenpidesuositus Opetus-
hallitukselle, opettajille, opettajan-
kouluttajille, rehtoreille, kunnille
ja poliittisille päättäjille**

Tanssi on kulttuuria ja taidetta. Samalla se on kokonaisvaltaista, fyysistä toimintaa. Tanssi voi tukea jokaisen peruskoulun oppilaan oppimista, fyysistä aktiivisuutta, kulttuurista osallisuutta ja valmiutta ilmaista itseään monipuolisesti.

kuva: Eeva Anttila

**ARTS
EQUAL**
POLICY BRIEF
1/2019

Tanssi on suosittu vapaa-ajan harrastus ja liikuntalaji. Tanssin oppilasmäärät taiteen perusopetuksessa ovat toiseksi suurimmat. Koululaisien keskuudessa kiinnostus tanssin ja luovan liikkumisen tapoihin on laajaa.¹ Kaikilla lapsilla ja nuorilla ei kuitenkaan ole mahdollisuuksia osallistua tanssiin koulun ulkopuolella. Koko ikäluokan tavoittavan koulun tehtävä on vähentää tätä eriarvoisuutta.

Koulun perusopetuksen keskeisinä tavoitteina on vahvistaa oppilaan aktiivisuutta, lisätä opiskelun merkityksellisyyttä ja mahdollistaa onnistumisen kokemukset jokaiselle oppilaalle. Tavoitteena on myös, että oppilaat oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin, esiintymään eri tilanteissa ja käyttämään liikettä vuorovaikutuksessa ja ilmaisussa. Perusopetuksessa ”oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.”² Kehollisuus ja aistit ovat keskeinen osa perusopetusta ohjaavaa oppimiskäsitystä.

Kehollisuus on yhä laajemmin tunnistettu kokonaisvaltaisen oppimisen perusta. Ihmisen tietoisuuden ja ajattelun kehitys perustuu eri aistikanavien välittämille aistimuksille, havainnoille ja kokemuksille ympäröivästä maailmasta.³ Liikkuminen tuottaa monipuolista aistitietoa ja havaintoja ympäristöstä. Se tuottaa myös kinesteettisiä kokemuksia, jotka vahvistavat yksilön toimijuutta.⁴ Lisääntynyt tutkimustieto on osaltaan johtanut siihen, että fyysisen aktiivisuuden ja toiminnallisuuden merkitys oppimiselle on huomioitu vuonna 2016 käyttöön otetuissa valtakunnallisissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Liikkeen kautta oppiminen ja toiminnallinen pedagogiikka ovatkin keskeisiä teemoja perusopetuksen menetelmällisessä uudistamisessa.

Vaikka toiminnallinen pedagogiikka ja liikkeen kautta oppiminen esiintyvät yhä useammin koulun uudistamisen yhteydessä, ei näkemys oppimisen kehollisesta perustasta ja tanssista kehollisen oppimisen erityisenä muotona ole vielä jalkautunut laajasti koulun pedagogisiin käytäntöihin. Tanssilla on merkittävät ja suurelta osin vielä käyttämättömät mahdollisuudet toiminnallisen pedagogiikan ja kehollisen oppimisen kehittämisessä. Tanssi voi tukea jokaisen oppilaan oppimista, fyysistä aktiivisuutta, kulttuurista osallisuutta ja valmiutta ilmaista itseään monipuolisesti.

Tässä toimenpidesuosituksessa esitämme, miten koulun toimintakulttuuria ja pedagogiikkaa voidaan uudistaa huomioiden kokonaisvaltainen kehollisuus ja tanssin pedagogiset mahdollisuudet. Esitämme seuraavia toimenpiteitä tanssin hyödyntämiseksi perusopetuksessa:

- Tanssia integroidaan eri oppiaineiden opetukseen
- Tanssia käytetään alkuopetuksessa ja perusopetuksen nivelvaiheissa oppimisvalmiuksien, ryhmäytymisen ja erityisopetuksen tukena
- Tanssia käytetään oppituntien lomassa liikunnallisina tuokioina
- Tanssia järjestetään koulun tiloissa kerho- ja harrastustoimintana yhteistyössä muun muassa taiteen perusopetuksen kanssa
- Tanssia tuodaan entistä enemmän koulujen arkeen ja juhliin erilaisen tapahtumien osana
- Tanssin muotoja ja kulttuurista merkitystä käsitellään muun muassa vanhempainilloissa, tavoitteena vähentää ennakkoluuloja, jotka liittyvät esimerkiksi uskonnollisiin näkemyksiin

Edellä mainittujen **pedagogisten ratkaisujen** tueksi tarvitaan opettajien **pedagogisten valmiuksien** kehittämistoimenpiteitä:

- Liitetään luokanopettajien ja taideaineiden opettajankoulutukseen mahdollisuus suorittaa tanssin sivuaineopinnot
- Luodaan opettajien täydennyskoulutusohjelma, joka antaa opettajille perusvalmiudet integroida tanssia eri oppiaineiden opetukseen ja käyttää tanssia oppimisvalmiuksien ja ryhmäytymisen tukena
- Vahvistetaan entisestään tanssin, kehollisuuden ja kehollisen ilmaisen osuutta liikunnanopettajien koulutuksessa
- Laaditaan erityisesti koulujen rehtoreille suunnattu tietopaketti tanssin pedagogisista mahdollisuuksista
- Laaditaan tanssinopetuksen tueksi oppimateriaalia

Ongelma

Lasten ja nuorten fyysinen aktiivisuus on hälyttävän alhaisella tasolla.⁵ Fyysinen aktiivisuus vähenee jo kouluaikana: alakoululaisista alle puolet ja yläkoululaisista vain viidennes liikkuu vähimmäisuosituksen mukaisesti vähintään tunnin päivässä. Keskimäärin kolmannes päivän kaikesta reippaasta liikunnasta kertyy koulupäivän aikana. Vähän liikkuvilla lapsilla osuus on vielä suurempi, yli 40 prosenttia. Koulupäivän aikaisella liikunnalla näyttäisi olevan erityisen suuri merkitys vähän liikkuvien lasten kokonaisaktiivisuudelle.⁶

Vähäisen liikkumisen epäsuotuisat vaikutukset kokonaisvaltaiseen terveyteen ja hyvinvointiin ovat kiistattomat.⁷ Valtakunnallisen selviytyksen mukaan kokemus heikosta liikunnallisesta pätevytydestä on eräs liikunta-aktiivisuutta vähentävä tekijä.⁸ Liikuntasuoritusarviointi, vertailu ja kilpailullisuus tuottaa monelle kielteisiä kokemuksia.⁹ Digitaalisen viihteen ja sosiaalisen median parissa vietetyn ajan lisääntyminen vähentää fyysistä aktiivisuutta ja lisää istumista. Epäergonominen kehonkäyttö on erityisen ongelmallista kasvuikäisille.

Kun koululaisten fyysinen aktiivisuus vähentyy, on toiminnallisen koulukulttuurin kehittäminen entistä tärkeämpää. Kehollisessa ilmaisussa ja tanssissa fyysinen aktiivisuus yhdistyy tunteisiin, vuorovaikutukseen ja kulttuuriseen osallisuuteen, ja siten sen yhteys kokonaisvaltaiseen kehitykseen, oppimiseen ja hyvinvointiin koulun kontekstissa on moniulotteinen. Tähän perustuen tanssi voi toimia tukena myös lasten ja nuorten mielenterveysongelmien ja syrjäytymisen ennaltaehkäisemisessä.

Tanssi kuuluu suomalaiseen kulttuuriin. Se on itsenäinen taidemuoto ja suosittu vapaa-ajan harrastus. Tanssiin liittyy kuitenkin myös ennakkoluuloja ja kielteisiä käsityksiä, esimerkiksi tiettyjen uskonnollisten näkemysten mukaisesti. Vanhempien mieltymykset, kulttuuriset käsitykset ja yhdenmukaisuuden paine suuntaavat lasten ja nuorten harrastusvalintoja. Alueellinen ja sosioekonominen eriarvoisuus sekä perheiden kulttuurinen pääoma tuottavat niin ikään voimakkaita jakolinjoja suhteessa siihen, miten suomalaiset lapset ja nuoret viettävät vapaa-aikaansa.¹⁰ Kulttuuriset käsitykset ovat hidastaneet tanssin kasvatuksellisen potentiaalinsa todentumista. Toiminnallista pedagogiikkaa onkin syytä kehittää tutkimustietoon perustuen.

Tanssi tukee kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimisvalmiuksia

Nelivuotinen ”Koko koulu tanssii!” -hanke ja siihen liittyvä tutkimus vahvisti käsitystä, jonka mukaan opetussuunnitelmaan integroitu tanssinopetus tukee luontevaa suhtautumista keholliseen ilmaisuun, vuorovaikutukseen ja esiintymiseen. Yhteisöllinen kehollinen ilmaisu ja toiminta riisuu oppilailta estoja, ennakkoluuloja ja pelkoja omaa kehollista

5 Tulokortti 2018

6 Tammelin et al. 2015

7 Lee et al. 2012; Sallis et al. 2016

8 Aira et al. 2013

9 Vanttaja et al. 2017

10 Purhonen et al. 2014; Af Ursin 2016; Martin 2017; Kuoppamäki & Turpeinen 2016

1 Etelä-Suomen aluehallintovirasto 2012, 34; Husu, Paronen, Suni & Vasankari 2011, 21; Valtakunnallinen koululaiskysely 2016

2 Opetushallitus 2014, 21

3 Mm. Anttila 2013; Johnson 2008; Thelen 2008

4 Haywood & Getchell 2009; Rouhiainen 2011

ilmaisu ja esiintymistä kohtaan. Esiintyminen tulee mahdolliseksi, kun itseluottamus kehittyy, toisaalta esiintyminen kehittää itseluottamusta edelleen.¹¹ On ilmeistä, että laadukkaalla tanssinopetuksella on suuret mahdollisuudet tukea kouluviihtyvyyttä ja ns. keskeisten kyvykkyyksien (central capabilities) rakentumista.¹²

ArtsEqual-hankkeen tanssipedagogisissa interventioissa on havaittu tanssin rakentavan vuorovaikutusta, yhteishenkeä ja voimaantumista ryhmissä, joissa oppilailla ei ole yhteistä puhuttua kieltä.¹³ Myös alku- ja erityisopetuksen ryhmissä tanssi on edistänyt ryhmäytymistä merkittävästi. On selvää, että osallisuuden ja onnistumisen kokemukset tukevat kouluviihtyvyyttä ja myönteistä suhdetta oppimiseen. Tämä puolestaan ennaltaehkäisee koulukynisyyden kehittymistä sekä nuoruusiän syrjäytymiskehitystä. Tanssipedagogiikan ammattilaisten ohjauksessa oppilaat ovat saaneet mahdollisuuden itseilmaisuun turvallisuudessa ilmapiirissä. Opettajien havaintojen mukaan kehollinen ilmaisu ryhmässä vahvistaa itsevarmuutta ja me-henkeä.¹⁴

Kansainväliset tutkimukset vahvistavat käsitystä tanssin yhteydestä muun muassa sosiaaliseen kognition ja empatiakyvyn kehitykseen.¹⁵ Nämä kyvyt ovat merkittäviä erityisesti kouluviihtyvyyden, erilaisuuden hyväksymisen ja kiusaamisen ehkäisemisen näkökulmista. Ennaltaehkäisevä toiminta on myös taloudellisesti järkevämpää kuin nuoruusajan ongelmien ja syrjäytymisen korjaaminen.¹⁶

Tutkimusten mukaan liikkumisella on myönteisiä vaikutuksia oppimiseen. Tiedollista toimintaa näyttäisivät edistävän parhaiten haastavat, motorisia taitoja kehittävät liikuntamuodot, kuten tanssi.¹⁷ Erityisesti opitun aikana pidetty liikunnallinen tuokio ja opetukseen integroitu liikkuminen vaikuttavat myönteisesti oppimistuloksiin.¹⁸ Liikkuminen edistää myös tiedollista toimintaa, erityisesti toiminnanohjausta, kuten käyttäytymisen ja reaktioiden säätelyä, työmuistia ja kognitiivista joustavuutta, ja näyttäisi vaikuttavan positiivisesti myös tarkkaavaisuuteen, tehtäviin keskittymiseen ja oppitunteihin osallistumiseen.¹⁹

Nykyaikainen aivotutkimus on tuottanut uutta ymmärrystä tanssimisen yhteydestä aivojen kehitykseen. Tuoreen väitöstutkimuksen²⁰ mukaan tanssijoilla havaittiin muun muassa tunteisiin ja muistiin liittyvien prosessien vahvistumista. Tällaiset prosessit ovat keskeisissä asemassa henkilökohtaisissa muistoissa ja sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Aivotutkimuksenkin näkökulmasta tanssin potentiaali on siis merkittävä. ArtsEqual-konsortion tutkimus perustuu kuitenkin käsitykseen itseisarvoisten ja välineellisten vaikutusten yhteen kietoutumisesta ihmisen kehityksessä ja oppimisessa. Niin välittömien kuin välillistenkin vaikutusten edellytyksenä on joka tapauksessa korkeatasoinen pedagogiikka ja oppijan kokemusten laatu.

Tanssilajeja ja -kulttuureja on lukuisia. Tanssi voi tarjota myös kilpailua ja haasteita, mutta yleisesti tanssi voidaan nähdä luovana, mielihyvää ja hyvinvointia tuottavana toimintana. Moni lapsi ja nuori, joka kokee suorituskeskeisen liikunnan vastenmielisenä, nauttii vapaammasta liikkumisesta, kuten tanssista.²¹ Tanssi voi tukea erityisesti sellaisten oppilaiden oppimista, jotka oppivat parhaiten kinesteettisen ja luovan kokemuksen kautta. Se voi tarjota onnistumisen kokemuksia oppilaille, jotka muuten kokevat akateemisen opiskelun ja siihen liittyvät sosiaaliset tilanteet haastavana. Tanssin integroiminen inklusiiviseen oppimisympäristöön voi

auttaa kohtaamaan erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tarpeita. Tutkimustiedon mukaan tanssin sisällyttäminen perusopetukseen tukee niiden lasten akateemisten taitojen kehittymistä, joilla esiintyy esimerkiksi autismin kirjon tai tunne-elämän häiriöitä, oppimishäiriöitä ja kognitiivisia häiriöitä. Kaikkia oppilaita yhdessä osallistava tanssinopetus voi myös auttaa oppilaita suhtautumaan omaan tai toisten erilaisuuteen avoimemmin ja luontevammin.²²

Tanssilla on mahdollisuus tukea perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista monella tavoin. Tanssi yhdistää oppilasryhmää, voimaannuttaa yksittäistä oppilasta ja luo toiminnallista koulukulttuuria. Yleisemmällä tasolla kysymys on kulttuurisesta osallisuudesta ja aktiivisesta toimijuudesta.

Tanssi yhdistää

Tanssi on usein ryhmätoimintaa, joka tuottaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteisöllisyyttä. Tanssiin liittyy kontakti toisiin ihmisiin ja yleisöön. Vaikka tanssi ei kuulu peruskoulun opetussuunnitelmaan itsenäisenä oppiaineena, on monia tapoja tuoda tanssi koulun arkeen ja juhlaan. Uuden opetussuunnitelman ilmiöihin nojaava opetus, oppimisympäristöjen vaihtelevuus ja erilaiset tavat oppia tukevat tätä ajatusta.

Tanssi vahvistaa

Tanssi on moniaistista sensomotorista toimintaa, joka kehittää kehon-tuntemusta ja koordinaatiokykyä monipuolisesti. Tanssi on tehokas tapa pitää yllä ja kehittää liikkuvuutta ja muita fyysisiä ominaisuuksia. Kokemus omasta kehosta taitavana, vahvana, notkeana ja ketteränä tuottaa mielihyvää ja vahvistaa itsetuntoa. Tanssiin liittyvä esiintymisen kokemus, nähdäksesi tuleminen kokemus, tukee ilmaisukykyä, esiintymisvalmiuksia ja itsevarmuutta.

Tanssi avartaa

Tanssi on luovaa toimintaa, jossa jokainen voi tulla nähdäksesi ja kohdataksesi omana itsenään. Tanssin kautta kokemus omasta kehosta, sen yksilöllisistä rajoista ja mahdollisuuksista, voi vahvistua ja avartua. Tanssin keinoin erilaiset, myös erityistä tukea tarvitsevat oppilaat voivat saada positiivisia kokemuksia oman kehon ehdoilla tapahtuvasta ilmaisusta ja vuorovaikutuksesta.

Tanssi liikuttaa

Tanssi on fyysistä toimintaa, joka myös herättää tunteita ja tuottaa kokonaisvaltaisia kokemuksia. Tanssin avulla voi ilmaista sellaisiakin tunteita, joita on vaikea ilmaista sanoin. Tanssi tuottaa iloa ja mielihyvää.

Tanssissa kehollisuus, aistit ja vuorovaikutus tuottavat kokonaisvaltaista oppimista.

11 Anttila 2013

12 Anttila & Svendler Nielsen, 2019; Nussbaum 2011

13 Anttila 2019

14 Jaakonaho 2017; Turpeinen 2018

15 Esim. Bojner Horwitz 2011; 2013; Grape Viding et al. 2015; Ijdens, Bolden & Wagner 2018

16 Ristikari et al., 2016;

17 Budde et al. 2008; Gao et al. 2013; Kumpulainen et al. 2015; Kantomaa et al. 2018

18 Beck et al. 2016; Fedewa et al. 2015; Howie et al. 2015; Mullender-Wijnsma et al. 2016

19 Carlson et al. 2015; Goh et al. 2016; Grieco et al. 2016; Hill et al. 2011; Reed et al. 2010

20 Poikonen 2018

21 Esim. Anttila 2013

22 Hickey-Moody 2017; Munsell & Bryant Davis, 2015; Skoning 2008

- Af Ursin, P. 2016. Explaining cultural participation in childhood: Applying the theory of planned behavior to German and Finnish primary school children. Doctoral dissertation. University of Turku, Finland. Available at: <http://www.doria.fi/handle/10024/125715>
- Aira, T., Kannas, L., Tynjälä J., Villberg, J. & Kokko, S. 2013. Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta? Liikunta-aktiivisuuden väheneminen murrosiässä. Opetus- ja kulttuuriministeriö: Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2013. <http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/252/murrosika.pdf>
- Anttila, E. 2013. Koko koulu tanssii! Kehollisen oppimisen mahdollisuuksia koulu yhteisössä. Acta Scenica 37. Helsinki: Teatterikorkeakoulu. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42322/Acta_Scenica_37.pdf
- Anttila, E. 2019. Migrating pedagogies: Encountering immigrant pupils through movement and dance. International Journal for Critical Pedagogy. Special issue, ed. by A. Sansom.
- Anttila, E. & Svendler Nielsen, C. 2019. Dance and the Quality of Life at Schools: A Nordic Affiliation. In K. Bond & S. Gardner, Dance and the Quality of Life. Springer.
- Beck, M.M. et al. 2016. Motor-enriched learning activities can improve mathematical performance in preadolescent children. *Frontiers in Human Neuroscience*, 10 (10): 1-14.
- Bojner Horwitz, E. 2013. Empati, kultur och spegelneuron. *Socialmedisinsk tidskrift* 90 (2).
- Bojner Horwitz, E. 2011. Kultur för hälsans skull. Stockholm: Gothia.
- Budde, H. et al. 2008. Acute coordinative exercise improves attentional performance in adolescents. *Neuroscience Letters*, 441 (2): 219-223.
- Carlson, J.A. et al. 2015. Implementing classroom physical activity breaks: Associations with student physical activity and classroom behavior. *Preventive medicine*, 81: 67-72.
- Etelä-Suomen Aluehallintovirasto (2012) Taiteen perusopetuksen alueellinen saavutettavuus. <https://www.avi.fi/documents/1019152019/Taiteen+perusopetuksen+alueellinen+saavutettavuus+2012/04fff831-7505-4d85-96bf-c0f3bd9ff8ed>
- Fedewa, A.L. et al. 2015. A randomized controlled design investigating the effects of classroom-based physical activity on children's fluid intelligence and achievement. *School Psychology International*, 36 (21): 135-153.
- Gao, Z. et al. 2013. The impact of achievement goals on cardiorespiratory fitness: Does self-efficacy make a difference? *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 84 (3): 313-322.
- Goh, T.L. et al. 2016. Effects of a TAKE 10! Classroom-based physical activity intervention on third- to fifth-grade children's on-task behavior. *Journal of Physical Activity and Health*, 13 (7): 712-718.
- Grape Viding, C. et al. 2015. 'The culture palette' - a randomized intervention study for women with burnout symptoms in Sweden. *British Journal of Medical Practitioners*, 8 (2). <http://www.bjmp.org/files/2015-8-2/bjmp-2015-8-2-a813.pdf>
- Grieco, L.A. et al. 2016. Physically active vs. sedentary academic lessons: A dose response study for elementary student time on task. *Preventive Medicine*, 89, 98-103.
- Haywood, K. & Getchell, N. 2009. *Life span motor development* 5th p. Champaign, Ill: Human Kinetics.
- Hickey-Moody, A. 2017. Integrated dance as a public pedagogy of the body. *Social Alternatives* 36 (4), 5-13.
- Hill, L.J.B. et al. 2011. How does exercise benefit performance on cognitive tests in primary-school pupils? *Developmental Medicine and Child Neurology*, 53 (7), 630-635.
- Howie, E.K., Schatz, J. & Pate, R.R. 2015. Acute effects of classroom exercise breaks on executive function and math performance: A dose-response study. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 86 (3), 217-224.
- Husu, P., Paronen, O., Suni, J. & Vasankari, T. 2011. Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010: Terveystietä edistävän liikunnan nykytila ja muutokset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:15. http://www.ukkinstituutti.fi/filebank/588-Suomalaisten_fyysinen_aktiivisuus_nettil.pdf
- Ijdens, T., Bolden, B. ja Wagner E. (toim.) 2018. International Yearbook for Research in Arts Education. Vol. 5. Munster: Waxmann.
- Jaakonaho, L. 2017. Encountering and embodying difference through dance: reflections of a research project in a primary school in Finland. Teoksessa S. Burridge & Svendler Nielsen, C. (toim.). *Dance, Access and Inclusion: Perspectives on dance, young people and change*. New York: Routledge.
- Johnson, M. 2008. The meaning of the body. Teoksessa W. F. Overton, U. Müller & J. L. Newman. (toim.). *Developmental Perspectives on Embodiment and Consciousness*. New York: L. Erlbaum, 19-43.
- Kantoma, M., Syväoja, H., Sneek, S., Jaakkola, T., Pyhältö, K., Tammelin T. 2018. Koulupäivän aikainen liikunta ja oppiminen. Tilannekatsaus tammikuu 2018. Helsinki: Opetushallitus; 2018:1.
- Kumpulainen, S. et al. 2015. Differential modulation of motor cortex plasticity in skill- and endurance-trained athletes. *European Journal of Applied Physiology*, 115 (5), 1107-1115.
- Kuoppamäki, A. & Turpeinen, I. 2016. Sukupuolisensitiivisellä [taide]kasvatuksella on väliä. Equally Well -blogi. <http://www.uniarts.fi/blogit/equally-well/sukupuolisensitiivisell%C3%A4-taidekasvatuksella-v%C3%A4li%C3%A4>
- Lee, I.M. et al. 2012. Effect of physical inactivity on major non-communicable diseases worldwide: an analysis of burden of disease and life expectancy. *Lancet*, 380 (9838), 219-229.
- Martin, M. 2017. Lastenkulttuurikeskukset osallisuutta tuottamassa. Huoltajien arvioita lastensa osallistumisesta ja osallisuudesta taiteeseen ja kulttuuriin. Lastenkulttuurikeskusten liitto ja Taideyliopiston ArtsEqual-hanke. Kokos julkaisusarja 2 /2017. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/233209/Kokos_2_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Mullender-Wijnsma, M.J. et al. 2016. Physically active math and language lessons improve academic achievement: a cluster randomized controlled trial. *Pediatrics*, 137 (3), e20152743.
- Munsell, S.E. & Bryant Davis, K. E. 2015. Dance and special education. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 59 (3), 129-133.
- Nussbaum, M. 2011. Creating capabilities: the human development approach. Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University Press.
- Opetushallitus, 2014. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*, Helsinki: Opetushallitus.
- Poikonen, H. 2018. Dance on cortex - ERPs and phase synchrony in dancers and musicians during a contemporary dance piece. Helsinki: University of Helsinki.
- Purhonen, S. et al. 2014. Suomalainen maku: kulttuuripääoma, kulutus ja elämäntyylien sosiaalinen eriytyminen. Helsinki: Gaudeamus.
- Reed, J.A. et al. 2010. Examining the impact of integrating physical activity on fluid intelligence and academic performance in an elementary school setting: a preliminary investigation. *Journal of physical activity & health*, 7 (3), 343-351.
- Ristikari, T. et al. 2016. Suomi nuorten kasvuympäristönä. 25 ikävuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä. Helsinki: Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja Nuorisotutkimusverkosto. Raportti 9/2016.
- Rouhiainen, L. 2001. Fenomenologinen näkemys oppimisesta taiteen kontekstissa. Teoksessa E. Anttila (toim.). Taiteen jälki: taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 40. Helsinki: Teatterikorkeakoulu, 75-93. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/45263/TeaK_40.pdf?sequence
- Sallis, J.F. et al. 2016. Progress in physical activity over the Olympic quadrennium. *Lancet*, 388 (10051), 1325-1336.
- Skoning, S. N. 2008. Movement and dance in the inclusive classroom. *TEACHING Exceptional Children Plus* 4, 2-11.
- Tammelin, T. et al. 2015. Koulu liikuttaa ja istuttaa. Liikkuva koulu tutkimuksen tuloksia 2010-2015. Jyväskylä: LIKES-tutkimuskeskus.
- Thelen, E. 2008. Grounded in the world: Developmental origins of the embodied mind. Teoksessa W. F. Overton, U. Müller & J. L. Newman. (toim.). Developmental perspectives on embodiment and consciousness. New York: Lawrence Erlbaum, 99-129.
- Tuloskortti 2018. Lasten ja nuorten liikunta Suomessa. 2018. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 345.
- Turpeinen, I. 2018. Tanssi koulussa - "Siltä jonkinlainen lukko aukes". Verkkolehti Taidetutka. 17/10/2018 <http://taidetutka.fi/2018/tanssi-koulussa/>
- Valtakunnallinen koululaiskysely 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö. https://minedu.fi/documents/1410845/4059654/Koululaiskyselyn_tulosyhteenveto_18_3_2016.pdf/fbbo4440-d902-425a-957e-1812f541db24/Koululaiskyselyn_tulosyhteenveto_18_3_2016.pdf.pdf
- Vanttaja, M., Tähtinen, J., Zacheus, T. & Koski, P. 2017. Liikkumattomuuden jäljillä. Pitkittäistutkimus vähän liikuntaa harrastavien nuorten liikuntasuhteesta ja liikunta-aktiivisuuden muutoksista. Nuorisotutkimusverkosto/NuorisotutkimusseuraVerkkojulkaisuja 115. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/liikkumattomuuden_jaljilla_verkko.pdf

Eeva Anttila (Tanssit. Tri, KL) työskentelee tanssipedagogiikan professorina Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa. ArtsEqual -hankkeessa hän toimii Arts@School -tutkimusryhmän johtajana. Vv. 2009–13 hän johti Vantaan kaupungin ja OKM:n rahoittamaa "Koko koulu tanssii!" -hanketta. eeva.anttila@uniarts.fi

Liisa Jaakonaho (MA) on tohtorikouluttava Taideyliopiston taidekasvatuksen tutkimuskeskus CERADA:ssa. Koulutukseltaan hän on tanssi- ja esitystaitelija, tanssipedagogi ja tanssiterapeutti. Väitöstutkimuksessaan hän tarkastelee eettisiä kysymyksiä kehitysvammaisia henkilöitä osallistavassa tanssipedagogisessa toiminnassa. liisa.jaakonaho@uniarts.fi

Marko Kantomaa (FT, MSc, KM) on liikunnan ja oppimisen tutkija. Koulutukseltaan hän on kansanterveystieteilijä, sosiaalierpidemiologi ja luokanopettaja. Kantomaa on työskennellyt vuodesta 2004 lähtien Pohjois-Suomen syntymäkohortit -hyvinvointi- ja terveystutkimusohjelmassa. m.kantomaa@imperial.ac.uk

Mariana Siljamäki (LitT) on Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan yliopistonlehtori, jonka opetusalueisiin kuuluvat tanssipedagogiikka, kehollinen ilmaisu ja kulttuurienvälisyys liikuntakasvatuksessa. ArtsEqual-hankkeessa tutkimusaiheena ovat mm. liikunnanopettajaopiskelijoiden kokemukset kulttuurienvälisistä kohtaamisista. mariana.siljamaki@jyu.fi

Isto Turpeinen (TanssitT) on toimii tutkijatohtorina Taideyliopistossa Esitävien taiteiden tutkimuskeskuksessa (TUTKE). Hän työskentelee kahdessa ArtsEqualin tutkimusryhmässä sekä Tanssin Hyvä -hankkeessa. Hän on työskennellyt poikien ja miesten tanssinopetuksen parissa usean vuosikymmenen ajan. isto.turpeinen@uniarts.fi

ArtsEqual policy briefit esittelevät päättäjille viimeisintä tutkimusta ja tutkimusperustaista keskustelua ArtsEqual-hankeesta. Taideyliopiston koordinoima ArtsEqual-hanke tutkii yhteistyössä yli 50 vuorovaikutuskumppanin kanssa, kuinka taide julkisena palveluna voisi lisätä yhteiskunnallista tasa-arvoa ja hyvinvointia 2020-luvun Suomessa.

Taide julkisena palveluna: strategisesti kohti tasa-arvoa
Arts as Public Service: Strategic Steps towards Equality

Taideyliopiston koordinoima, monitieteinen tutkimushanke (2015–2020)
Hankkeen johtaja: professori Heidi Westerlund,
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.
artsequal.fi

Rahoittaja

Konsortiopartnerit

